

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris
Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis**

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

In noua etia[m] lege, autoritate & exe[m]plo probari uota,
sanctu[m]q[ue] uirginitatis propositum, a multis in ea esse seruatum III

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

dictum est, nonnullos graues auctores, hoc modo sacrificiū laudis illic accipere) tunc longe ualentius & efficacius nostrū cōficietur p̄positū. Enim uero immolatio huiusmodi sacrificij laudis, sanctissimi-
māq; eucharistiæ in mysterio missæ: ad nouū pertinet testamentū. immo solūmodo ad illud, & nullo pacto ad antiquū: ut norūt oēs. Ergo & uotorū redditio quæ fiat altissimo: etiā ad noui testamenti, non minus q̄ ueteris, attinet tempus. ¶ Deniq; quod ex Ecclesia-
ste supra adductum est, Si quid uouisti deo: ne moreris reddere. & cōsimile dictū ex libro Numeri, ex Deuteronomio, & ex Prouer-
bijs, cū ad moralia pertineat præcepta: quis nisi proteruiēs aut ter-
giuersans, uelit unquā ad solū ueteris testamēti curriculum coarctare? cum absolute id proferatur à Sapiēte: & sine certa tēporis de-
terminatione. Violentiā igitur facit scripturæ, & ad coactū eā cō-
torquet sensum; qui ut ueritatē subterfugiat, dictā sententiā ad so-
lum ueteris instituti tempus constringit. Arcētoribus enim loris cō-
primit ea uerba: q̄ pro rei qualitate premenda sunt.

¶ In noua etiā lege, autoritate & exemplo proba-
ri uota: sanctūq; uirginitatis propositū, à
multis in ea esse seruati.

Cap. III

Voniā autē in uerbis ante dictis, circa principium
præcedētis capituli: Lutherus proponit, uotū esse si-
ne autoritate & exemplo scripturæ, & ecclesiā pri-
mitiuā nouūq; testamentū ignorare in totū uouenda
cuiuscunq; rei usum. & supra ostensum est abun-
de, autoritate & exemplo scripturæ ueteris organi: uotū multifa-
riam approbari, non quidē tanq̄ permissum: ut libellū repudiij, nam
tūc suapte natura malū esset, quod utiq; falsum est. neq; tanq̄ pro
illius status conditione licitū: & cum cærimonijs ueteris legis, simul
ea lega desinente, abolitum, quoniā uotū nō ad figuras & umbras
illius antiqui ritus pertinet: sed ad mores, & primi præcepti cōpleti
onē, diuinū cultū cōcernētis. & ergo cum decalogo etiā in nouam
trāslatū est legē: & in ea, nō minori q̄ prius habuerat, uigore corro-
boratum. ¶ Reliquum nunc est, testimonio scripturæ sacræ pa-
riter & sanctorū patrū autoritatibus, commōstrare: uouēdi mo-
rē simul & usum in ipso nouæ legis exordio fuisse, necnō in primiti-
ua ecclesia frequētem atq; celebrē habuisse obseruationē. Nepe

M apostoli

XII
Eccēs.

II.

LIBER TERTIVS

apostoli, cum relictis omnibus, Christū (à quo externa pariter & interna fuerant uocatione acciti ad eius discipulatū) secuti sunt: uotū paupertatis, re ipsa attestante, & diderūt. Quod satis ostēdūt illa beati Petri, nomine omnium coapostolorū, uerba. **Ecce nos reliquimus omnia: & secuti sumus te.** De quibus loquēs beatus Augustinus, libro decimo septimo de ciuitate dei, cap. quarto: ait. **Dixerant potētes illi, Ecce nos dimisimus omnia: & secuti sumus te. Hoc uotum potentissimi uouerāt. Sed unde hoc eis: nisi ab illo, de quo hic cōtinuo dictū est. Dans uotū uouenti? Alioquin ex illis essent potētibus: quorū infirmatus est arcus. Dans (inquit) uotū uouenti. Nō enim domino quisquā, quicūq; ratū uoueret: nisi qui ab illo acciperet quod uoueret. Hęc ibi, De eisdem etiā uerbis beati Petri loquens sanctus Bernardus, in declamationib⁹ super euāgelio Matthæi, illa referēte: ait. Arbitror uerba lectionis hui⁹ ea esse: de quibus ad immortalē spōsum à finibus terræ clamat ecclesia. **Propter uerba labiorū tuorū: ego custodiui uias duras. Hęc nēpe sunt uerba: q̄ cōtemptū mūdi in uniuerso mūdo, & uolūtariā persuasere hominibus paupertatem. Hęc sunt, quæ monachis claustra replent: deferta anachoritis. Hęc in quā sunt uerba, quæ Aegyptū spoliant: & optima quæq; eius uasa diripiūt. Hic sermo uiu⁹ & efficax, conuertens animas: felici emulatione sanctitatis, & ueritatis promissione fideli. Hęc Bernardus. Prædicta antē omnia: sine uoto nequaquā fiunt. ¶ Eandem præterea paupertatis p̄fessionem edocuerūt apostoli: & instituerūt cōtinuo post exuberantissimā spirit⁹ sancti susceptionē. Ad quā quicūq; admittebātur: se uoto astrinxerūt ad integrā illius obseruationē, neq; eis licebat ab illo uitæ instituto retrogredi: quod semel fuerāt amplexi. Huiusce autē rei testis locupletissim⁹ est beatus Bernardus: ita scribēs in apologia ad Guilhelmū abbatem. **Heu me miserū, qualēcūq; monachum. Cur adhuc uiuo: uidere, ad id deuenisse ordinem nostrum: ordinem scilicet, qui primus fuit in ecclesia: immo à quo cœpit ecclesia, quo nullus in terra similior angelicis ordinibus: nullus uicini⁹ ei q̄ in cælis est. Hierusalē mater nostra, siue ob decorē castitatis, siue p̄pter charitatis ardorē, cuius apostoli: institutores, cuius n̄ quos Paulus tā sepe sanctos appellat: inchoatores extiterūt. Et quidē inter illos, cū nihil quod suum esset quispiam retinisset: diuidebatur (ut scriptū est)******

Mat. 4.
Luca. 9
Mat. 9
Mat. 19

Augustinus.

Regū. 2.

Bernardus

Psal. 10

Exodi. 12

III.

Bernardus

Roma. 15
1. Corin. 10
2. Corin. 8
& 9.
Actu. 4

est) singulis, prout cuiq; op⁹ erat. nō igit: quod quisq; pueriliter gestire poterat. Hæc ille. ¶ Insuper Ananias cum Saphira uxore sua cōscia detētiōis occultæ unius partis de precio agri uēditi: repenti na morte est extinctus, quoniā cōtra uoluntariæ paupertatis uotū à se factū, aliquid sibi propriū retinisset. Quod plane attestat Hieronymus: in expositiōe loci huius apostolici, Si acceperis uxorem: nō peccasti. dicēs, quod & in primo libro citatū est. **Categ.** qui uel in corde suo promisit: si aliter fecerit, habebit dānationē, quia primā fidē irritā fecit. Quod em̄ erat licitū: per uotū sibi fecit illicitū. Sicut Ananias & Saphira. quibus post uotū de precio possessionis suæ retinere nihil licuit: illicite tenuerūt. Ob quam causam: subita morte prostrati sunt. Hæc Hieronymus, Cui succinit Raban⁹: de eodē Ananiæ factō ita loquens. Videſ mēdaciū fuisse: quia totū uouerat Ananias. Melius est aut̄ nō uouere: q̄ post uotū nō solūtere. Hæc ille. Quod si Ananias uotū fecit: cur nō & alijs, eādē tūc professi regulā apostolicā: ¶ Porro nunc etiā expedit uno noue legis exēplo (sed quod mille alijs exēplis excellenti⁹ est: atq; sublimius) ostēdere: uotū ipsum nō esse sine auctoritate scripturæ noui testamenti. exēplo inquā, sacratissimæ uirginis Mariæ. Quæ cum ab angelo Gabriele audisset se cōcepturā & pariturā dei filiū, mundi saluatorē atq; in domo Iacob perpetuo regnaturū: prudenter nūciati mysterij modum quo cōplendum esset, percontata est, dicēs. Quomodo fiet istud: quoniā uirum nō cognosco. Quo quidē uerbo plane indicauit: se concepisse animo propositum perpetuæ uirginitatis seruandæ. Non enim id interrogans: præsentis tantū temporis habuit rationem, nam ea erat tum ætate: qua potuisset secundum naturæ legem, ex uiro suo (cui legitime desponsata erat, cōiugalitq; foedere iuncta) prole cōcipere & parere. & ita fuisset illa interrogatio eius, ad angelū facta: præter rectā rationē ac nulli⁹ momenti. Sed ad futurum etiā tēpus, ipsa prudentissima uirgo & spiritu sancto plena, oculos suæ mentis & uerba inflexit: quo apud se firmauerat animo atq; cōstituerat: ab oī uiri cōsortio, ppetuo abstinerere, integrāq; deo cōseruare candidissimam suā uirginitatē: q̄ ad uita sibi foret superstes. Quod etiam cōfirmat uenerabilis Beda, in homelia euangelij, legationem illam angelicā ad sacrosanctā uirginem describentis. ubi ait: de saluatione illa honoratissima,

M 2 ab ange-

Actu. 5

1. Corn. 7
Hieronymus
1. Timo. 5.

Actu. 5.

Rabanus.
Eccēs. 5

III.

Lucæ. 1

LIBER TERTIVS.

ab angelo illi delata, loquens. Quæ salutatio, quantû humanæ cõ-
suetudini inaudita: tantû est beatę Mariæ dignitati cõgrua. Vere
etenim gratia erat plena; cui diuino munere collatû est, ut prima in
ter foeminas gloriosissimû deo uirginitatis munus offerret. Vnde
iure, angelico aspectu simul & affatu meruit perfrui: quę angelicã
studebat uitã imitari. Hæc ille. Quantû aut̃ distat firmû perpetuę
uirginitatis propositû in sacratissima illa uirgine; à uoto perpetuę
castitatis? Certe nullo discrimine: uel minimo: ut si unû in ea pro-
betur ex scripturæ testimonio: reliquû in eadẽ nõ debeat abnega-
ri.

V.
Beatam uir-
ginem fecisse
uotû: de ser-
uãda sua uir-
ginitate.

¶ Quantû non desunt grauissimi scriptores, & sanctitate præ-
clari authores: qui astruunt q; postq̃ illa sancti uiri sui Ioseph expo-
ratû habuit animû, q; cû ea uoluerit & suã dño uirginitatẽ conse-
crare, atq; in syncero uiuere cœlibatu: ipsa tû uotû ædiderit, deoq;
protulerit de intemerata sua uirginitate illabefacte, custodienda,
quod etiã uotû: & sanctû Ioseph de se fecisse deo, tradit. Id sane
astruit inter cæteros beatus Augustinus in libro de nuptijs & con-
cupiscẽtia: his uerbis, quæ etiã adducunt in libro de decretis, uicesi-
ma septima, quæstioẽ secundã, ca. sufficiat. Beata (inquit) Maria

Augustinus.

proposuit se seruaturã uotû uirginitatis in corde: sed ipsum uotû
non expressit ore. Subiecit se diuinæ dispositioni: dũ proposuit se
perseueraturã uirginẽ, nisi deus aliter ei reuelaret. Cõmittẽs ergo
uirginitatẽ suã diuinæ dispositioi: consensit in carnalẽ copulã, non
illam appetẽdo: sed diuinæ inspiratioi in utroq; obediẽdo. Postea
uero cum filiû genuit; quod corde conceperat, simul cû uiro labijs
expressit, & uterq; in uirginitate permansit. Hæc Augustinus. In
eodem quoq; cap. sufficiat: paulo ante hæc Augustini uerba, ea-
dem corroborat sentẽtia, hoc modo. Vouerat Maria: se uirginem

Lucã. 11.

perseueraturã. Vnde ait angelo. Quomodo fiet istud? quoniam
uirû nõ cognosco. id est me nõ cognituram, pposui. Neq; em̃, quia
tunc uirû nõ cognoscebat necesse erat inquiri, quomodo posset fi-
lium habere: sed quia nunq̃ se cognituram proposuerat. Hæc ibi.

¶ At nõ est expresse scriptû in euãgelio (inquit Lutherus) sacro
sanctã dei matrẽ ædidisse tale uotû: de uirginitate perpetuo seruã-
da. Esto id. quoniã multa, ab ipsa singulari uirgine laudatissime fa-
cta: nequaq; in euãgelico codice sunt conscripta. Sed exinde inua-
lidû sumitur argumentû: ipsam sacratissimã uirginẽ, ne utiquam id
uotum.

uotū deo fecisse. Propriū quippe est hæreticorū: ex eo q̄ quippiā in euāgelio scriptū nō est, ducere argumentū: id neq; factum esse. quod utiq; infirmū est: et mancū. Sufficere certe hoc nobis debet: ex euāgelio manifeste id colligi, utpote ex illa sua interrogatione prædicta, angelo facta: q̄ firmū seruandæ uirginitatis propositum in totū uitæ tēpus, habuerit: q̄d illi diuinit⁹ inspiratū fuisse: ambigit nemo. sicut & cōpluribus etiā candidissimis uirginibus, Agneti, Agathæ, Teclæ, Cecilie, Luciæ, & multis alijs: idē cælitus indultū est desideriu. Quæ ad imitationē supersanctę dei matris, suā spōso cælesti uirginitatē in tenella ætate sacrarūt: & pro ea conseruāda, spretis nuptijs, usq; ad mortē animose decertarūt. Fuit itaq; sanctissima uirgo Maria, nitidæ uirginitatis ppetuo seruādæ in nouo testamēto primicæria & primipila: quæ in ecclesia dei candidū illud perpetuæ castitatis uexillū & niueū erexit in sublime: coëgitq; sub eo numerosum agmen sacrarū uirginū. quæ eiuldē militiæ sacramēto se obstrinxerunt: iisdemq; copijs militaribus sunt ascriptæ. ¶ In antiqua quidē lege admodū rara erat & infrequēs apud Hebræos, uirginitas: q̄ tū multiplicādo dei populo erat indulgēdum. Vnde & filia Septhe unigenita ubi rescuit se uoto paterno destinatā morti: petijt ab eo duotū mēsiū inducias: ad defendā cū sodalibus suā uirginitatē in mōtibus, q̄q; moriendū ei foret ante inita fœdera nuptialia. In noua uero lege postq̄ sacra dei mater explicuit uexillū illud niue cādidius cōsecrādæ deo suæ uirginitatis: cateruatim accurrerūt ad eā teneræ uirgines, & ad albicātia illius castra ocys couolarūt, id uno exposcētes uoto: ut sub deiparæ uirginis militarent signis, eiuldemq; cādida gestarēt insignia. Inter cæteras aut, Virgula uirginæ dux & regina cohortis, agmē agēdensum: undena uirginū milia coëgit in aciē, cādoreq; ygineo & purpureo martyrij decore adornata: secū, puxit in atria cælestia. Quid memorē etiā innumeros uirilis sexus milites: q̄ Christū spōsum uirginū rectis uestigijs imitati: abdicarūt carnales illecebras, nuptias aspernati sunt, & arduū uirginitatis seruādę callē subierūt. Quos si particulatim referre pergerē: profusior eēt futur⁹ sermo, q̄ suscepti opis angustia deponat. Obmutescat ergo Luther⁹ & labia cōprimat: q̄b⁹ effuit, eccliam primitiuā & nouū testamētū nequaq; probare ppetuū hoc uoti genus rarissimæ & miraculose castitatis.

M 3 quibus.

VII.

Iudicū 11.

Virgula.

quibus itidē oblatrat: hoc eē meꝝ & pnciosum hoīm inuētum cū
iā aperte sit ostensum: à deo primū prodixisse tā salutare institutū.

¶ Non solū temporaria & ad certum seruanda tēpus:
sed & perpetua totoꝝ uitæ spacio obligantia uo
ta, fieri ab hominibus posse.

Cap. III.

I. **N** superioribus quidem uerbis, circa secundi capitis
huiꝝ libri principiū citatis, proposuit Lutherus: no
uū testamentū et ecclesiā primitiuā damnare perpe
tuū hoc uoti genus, rarissimæ & miraculosæ castita
tis: qd in pcedēte capite, diffuse refutatū ē. **V**bi ad

iecit ex industria particulā illā, ppetuū: ad genus uoti, qm̄ sentit, q
si qua fiant uota in monasticæ uitæ professiōe: ea solū debere eē
ad tēpus obligātia, & q̄ diu uoluerit is q̄ huiusmodi uotis se obstrin
git, eo qdē pacto, ut cū uisum ei fuerit: possit deposito habitu mo
nachali redire ad seculū, & si animo suo sedeat, eiꝝ sit cordis: uxore
ducere: & liberos progignere. Quod ex uerbis eius sequētibus: ex
libro ipsius de uotis monasticis inscripto desumptis (sicut & omnia q̄
in hoc libro adducunt ab eo dicta) erit omnibus apertissimū. **V**otū

II. **(**inquit) castitatis et totiꝝ monasticæ, si piū est: debet necessario se
cū inuoluere libertatē rursus omittendi, & in hanc ferme senten
tiā interpretari. **V**oueo tibi obedientiā, castitatē, paupertatem ser
uandā in tota regula sancti Augustini usq; ad mortē, libere, hoc ē
ut mutare possim: quando uisum fuerit. **S**i aliter interpreteris aut

III. intellexeris: cernis ex prædictis peccari aduersus libertatē diuinā
nobis mādatā. **H**æc Lutherus. ¶ Sed non uidet ipse: in medio die
palpitans ac captus oculis: q̄ secū pugnent illa uerba, quæ tamē si
mul cōnectit, uouere tria illa uota usq; ad mortē seruāda: eademq;
uouere libere, ut possit uouens ea rescindere & infringere, cū libi
tū ei fuerit. **S**i enī usq; ad mortē quis ea uouet: nō ergo libere, ad
Lutheri sensum (id est, cū facultate prætermittendi ea uota: quā
do placitū ei fuerit) eadē uouet. **E**t diuerso si secundū illā intelligēt
iam, libere quis ea uouet uota, & cū potestate dimittendi illa p suo
arbitrio, atq; frāgēdi: nō ergo usq; ad mortē uouet ea seruāda. **V**t
plane hæc duo, uouere usq; ad mortē obseruāda uota, & libere uo
uere quæ in eodē orōnis cōtextu unā cōiūgit) manifeste inter se
dissideant, neq; inuicē cohærere possint. ¶ Præterea. Irrationabile
id plane